

НАРОДНО СЪБРАНИЕ	
Вх. №	52-654-04-180
Дата:	09 / 10 2026 г.

**ЧРЕЗ
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ
Г-ЖА МИХАЕЛА ДОЦОВА**

16⁴¹
[Signature]

**ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
КОМИСИЯТА ПО
ИКОНОМИЧЕСКА ПОЛИТИКА,
ИНВЕСТИЦИИ И ИНДУСТРИЯ
Г-Н СТЕФАН БЕЛЧЕВ**

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл. 79, ал. 1 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание правим предложения за изменения и допълнения на приетия на първо гласуване Законопроект за потребителския кредит, № 52-602-01-41, внесен от Министерски съвет на 11.09.2026 г., както следва:

1. В чл. 10 се създава ал. 18:

„(18) При договори за потребителски кредит, чийто общ размер не надвишава 200 евро, кредиторът може да предостави преддоговорната информация чрез опростен формуляр за европейска стандартна информация относно потребителския кредит, съгласно изискванията на Директива (ЕС) 2023/2225. За тези договори изискването за оценка на кредитоспособността на потребителя се смята за изпълнено чрез извършване на електронна справка в Централния кредитен регистър към Българската народна банка, без да се изисква събиране на документи за доказване на доходи от потребителя. Разпоредбите за недействителност и защита срещу неравноправни клаузи се прилагат изцяло.“

Мотиви:

С предложението се изменя само формата на стандартизираната информация при кредитите с ниска стойност. Кредиторът продължава да предоставя пълна, ясна и своевременна информация и да обяснява цената и риска от неизпълнение. Практически формулярът по приложение № 2 намалява несъразмерната административна тежест, без малкият размер на кредита да се превръща в основание за по-слаба защита. Решението е

пропорционално, защото облекчава начина, но не и съдържанието на информирането. Поради ниския размер на кредита се предвижда облекчена проверка на кредитоспособността.

2. В чл. 14 се създава нова ал. 3:

„(3) Забраната по ал. 2 не се прилага за платежна или спестовна сметка, чието единствено предназначение е усвояването, погасяването или обслужването на кредита, когато откриването, поддържането, използването и закриването ѝ са безвъзмездни или всички разходи по нея са предварително посочени и включени в общите разходи по кредита и в годишния процент на разходите. Кредиторът не може да ограничава използването на друга подходяща сметка, освен когато това е обективно необходимо за изпълнението на договора.“

Досегашните ал. 3-6 се преномерират съответно.

Мотиви:

Създава се ограничено изключение за техническа сметка, която действително служи за изпълнение на кредита. Проблемът е, че задължителната сметка може да се използва за скрито оскъпяване или за непозволено обвързване. Новото правило допуска сметката само ако е безплатна или ако всички разходи са включени в общите разходи и ГПР. Така потребителят вижда реалната цена, а кредиторът запазва необходимия технически инструмент.

3. В глава четвърта, раздел III се изменя така:

„Раздел III.

Забрана за предоставяне на кредит

Чл. 16. (1) Кредиторът няма право да предоставя:

1. кредит на потребител без подадено от него писмено искане и изразено писмено съгласие;
2. предварително одобрена кредитна карта, изпратена на потребителя;
3. едностранно средства по договор за овърдрафт или свръховърдрафт или
4. едностранно да увеличава максималния размер на овърдрафта, на свръховърдрафта или на кредитната карта.

(2) Забраната по ал. 1 се прилага и за непоискано от потребителя предоставяне на кредит чрез договор извън търговския обект, съгласно чл. 44 от Закона за защита на потребителите.

(3) Сключването на договори за потребителски кредит чрез средство за комуникация от разстояние, както и окончателно одобряване на искане или предоставяне на средства не се допуска за периода от 22:00 часа до 08:00 часа.

(4) Искане, подадено в периода по ал. 3, може да бъде прието и технически обработено, но договорът за кредит се сключва и средствата се предоставят не по-рано от 8,00 ч.

(5) Алинеи 3 и 4 не се прилагат за усвояване на кредит в рамките предварително одобрен и непроменен лимит по кредитна карта, овърдрафт или друг револвиращ кредит.

(6) Алинеи 3 и 4 се прилагат и в случаите на използване на техническо средство, автоматизиран процес, както и при участието на посредник.

(7) Не се допуска сключване на нов договор за кредит или увеличаване на лимита по сключен договор в срок от 24 часа от предоставянето на средства на потребителя без нова оценка на кредитоспособността.

(8) Не се допуска изцяло автоматично одобряване, когато новият кредит погасява или обслужва предходен кредит.

(9) Алинеи 7 и 8 не се прилагат за усвояване в рамките на непроменен предварително одобрен лимит.“

Мотиви:

Въвежда се кратък период за преосмисляне при моментни дистанционни кредити. Заявлението може да бъде обработено, но окончателното обвързване и усвояването се отлагат до 8,00 ч. Това ограничава импулсивните решения, без да забранява дистанционния канал. Антизаобикалящата алинея гарантира, че защитата действа и при автоматизирани процеси или разделяне на операцията между свързани лица. Последницата запазва главницата, но отнема доходността от нарушение на императивното правило.

Предложението не въвежда абсолютна забрана за втори кредит, а засилена повторна оценка при непосредствено последователно кредитиране. На практика кредиторът трябва да оцени общата тежест на задълженията, а не да разглежда всеки договор изолирано. Така се ограничава верижното рефинансиране и натрупването на дълг, като се запазва възможността за обосновано кредитно решение.

4. Член 19 се изменя така:

„ Чл. 19. Увеличение на общия размер на кредита или на кредитния лимит с 25 или повече на сто спрямо размера, въз основа на който е извършена последната оценка, е значително увеличение и кредиторът е длъжен да извърши нова оценка на кредитоспособността и когато е приложимо да предостави нов погасителен план. Прагът по изречение първо се изчислява кумулативно за всички увеличения, настъпили през шест последователни месеца.“

Мотиви: С предложението се въвежда ясен и предварително известен праг за повторна оценка. Кумулативното изчисляване не позволява значителното увеличение да бъде раздробено на няколко промени под прага. Кредиторът ще използва актуални данни, а потребителят ще бъде защитен от механично увеличаване на лимита без проверка на действителната му способност за плащане.

5. В чл. 20 се правят следните изменения и допълнения:

а) в ал. 8 накрая се добавя „в регистъра по чл. 10г, ал. 1 от Закона за хазарта и в Регистъра на лицата, заявили доброволно самоограничаване по чл. 21а.“

б) Алинея 9 се изменя така:

„(9) При оценката на кредитоспособността се обработват само данни, които са необходими, относими и пропорционални спрямо конкретния договор.“

Мотиви:

Оценката трябва да се основава на релевантни финансови и икономически данни за налични зависимости за конкретния потребител. Отменя се предвидения достъп до ЕСГРАОН, което е непропорционално и ненужно за проверката на кредитоспособността.

6. В глава пета се създава раздел III с чл. 21а-21ж:

„Раздел III

Регистър на лицата, заявили доброволно самоограничаване от получаване на определени видове потребителски кредити

Чл. 21а. (1) Комисията за защита на потребителите създава и поддържа електронен регистър на физическите лица, заявили доброволно самоограничаване от получаване на потребителски кредити, наричан по-нататък „Регистър“.

(2) Регистърът служи за предотвратяване предоставянето на кредитите и извършването на действията по чл. 21г на вписаните лица за срока на вписването.

(3) Вписването в Регистъра се извършва по изрично заявление на физическото лице при условията и по реда на този закон.

Чл. 21б. (1) Редът за създаване, поддържане, достъп, обмен на информация, защита на данните, съхранение и техническо функциониране на Регистъра се определя с наредба на Комисията за защита на потребителите.

(2) В информационната система на Регистъра се съхранява информация за всяка извършена справка или друг достъп до Регистъра, включително датата и часа, идентификацията на лицето или системата, извършили справката или достъпа, качеството на извършилия достъпа и основанието за достъп.

(3) Данните в Регистъра са лични данни по смисъла на Регламент (ЕС) 2016/679. Комисията за защита на потребителите е администратор на личните данни, обработвани в Регистъра.

Чл. 21в. (1) Вписването в Регистъра се извършва въз основа на заявление на физическото лице до Комисията за защита на потребителите, подадено:

1. електронно с квалифициран електронен подпис или чрез средство за електронна идентификация;

2. лично, чрез звената или местата за приемане на заявления, определени с наредбата по ал. 1;

3. чрез пълномощник с нотариално заверено пълномощно.

(2) В заявлението лицето избира срок на самоограничаването от една, три или пет години.

(3) Вписването се извършва незабавно при подаване на заявление по електронен път и в срок до три работни дни при подаване на заявление по друг начин.

(4) Самоограничаването поражда действие от момента на вписването на лицето в Регистъра.

(5) Заличаването на вписването се извършва:

1. служебно от Комисията за защита на потребителите след изтичане на избрания срок;

2. по заявление на лицето, подадено лично по реда на ал. 1, но не по-рано от изтичането на шест месеца от вписването.

(6) Заявление за заличаване преди изтичането на срока по ал. 5, т. 2 е недопустимо.

Чл. 21г. (1) Самоограничението се прилага по отношение на потребителски кредити, попадащи в обхвата на чл. 3, ал. 1 от този закон, когато кредитът се предоставя по стандартизирана, автоматизирана, опростена или дистанционна процедура, както и по отношение на възобновяеми кредитни продукти.

(2) След вписването в Регистъра не се допуска по отношение на лице с активно вписване:

1. сключване на договор за кредит по ал. 1;
2. предоставяне или активиране на кредитен лимит, включително предварително одобрен кредит или лимит;
3. увеличаване на съществуващ кредитен лимит;
4. усвояване на средства по кредитна линия, револвиращ кредит, кредитна карта, овърдрафт или друг възобновяем кредит, когато с усвояването възниква или се увеличава паричното задължение на потребителя;
5. предоставяне на допълнителни средства по вече сключен договор, когато с това възниква или се увеличава паричното задължение на потребителя;
6. рефинансиране или изменение на договор, когато в резултат на това се увеличава размерът на паричното задължение на потребителя;
7. извършване на посредничество за действията по т. 1–6.

(3) За целите на ал. 1 и 2 не е от значение дали кредитът е предоставен от банка, финансова институция или друг кредитор, попадащ в приложното поле на този закон.

(4) Вписването в Регистъра не засяга действието и изпълнението на договори, сключени преди вписването, с изключение на забраната за нови усвоявания и увеличаване на лимити по ал. 2.

Чл. 21д. (1) Преди сключване на договор за потребителски кредит или извършване на действията по чл. 21г, ал. 2, кредиторът и кредитният посредник са длъжни да извършат служебна проверка в Регистъра за наличие на активно самоограничение на потребителя.

(2) Проверката по ал. 1 се извършва непосредствено преди сключването на договора, преди предоставянето или активирането на кредитните средства или кредитен лимит, както и преди всяко тяхно увеличаване.

(3) При наличие на активно самоограничение кредиторът не предоставя кредита и не извършва действията по чл. 21г, ал. 2, а кредитният посредник отказва посредничество.

(4) При извършване на проверка кредиторът или кредитният посредник получава информация единствено под формата на отговор за наличието или липсата на активно самоограничение на съответното физическо лице.

Чл. 21е. (1) Когато кредитор предостави кредит или извърши действие в нарушение на чл. 21г или не изпълни задължението за проверка по чл. 21д, потребителят дължи връщане единствено на действително получената главница.

(2) Потребителят не дължи лихви, такси, комисиони, неустойки или други разходи, свързани с кредита.

(3) Когато потребителят е заплатил суми, надхвърлящи размера на действително получената сума по главницата, кредиторът е длъжен служебно да ги прихване, а при изцяло погасена главница – да върне надплатената сума със законната лихва, считано от датата на получаването ѝ.

(4) Уговорките в договора или в общите условия, които противоречат на този член или го заобикалят, са нищожни.

Чл. 21ж. (1) Достъпът до Регистъра не е публичен.

(2) Право на достъп до Регистъра за изпълнение на законовите им правомощия имат Българската народна банка, Комисията за защита на потребителите, кредиторите и кредитните посредници, както и физическите лица по отношение на собствените им данни.

(3) Контролът по прилагането на тази глава, спазването на забраните от кредиторите и посредниците, както и по отношение на техническото функциониране и сигурността на Регистъра, се осъществява от Комисията за защита на потребителите.“

Мотиви:

Създаването на Регистъра цели прекъсване на импулсивното кредитиране, намаляване на лошите кредити и системния риск при нискодоходните групи, както и пренасочване на капитала към по-продуктивни сектори на реалната икономика. Законодателната логика следва вече утвърдения и работещ модел за доброволно самоизключване от хазарт, без да въвежда принудителна държавна забрана, а зачитайки личния свободен и информиран избор за финансова самозащита.

Проектът определя КЗП за орган, който създава и поддържа информационната система, въз основа на следните четири ключови аргумента:

1. Основна законова компетенция: КЗП е специализираният държавен орган, изначално натоварен по закон със защитата на икономическите интереси на потребителите и упражняването на контрол върху пазара на потребителски кредити в България.

2. Институционален фокус върху потребителя: За разлика от макропруденциалните регулатори, чиято основна цел е финансовата стабилност на банковата система, КЗП е директно ангажирана с превенцията на потребителски рискове, агресивни търговски практики и злоупотреби, насочени към физически лица.

3. Единен административен и контролен орган: Концентрирането на поддръжката на Регистъра и последващия контрол/налагане на административни санкции в една институция гарантира по-висока административна ефективност и бързина при установяване на нарушения от страна на финансовите институции.

4. Защита на уязвимите групи: КЗП разполага с разработени и разпознаваеми канали за директна комуникация с гражданите (приемане на жалби, сигнали и консултации), което ще улесни процеса по подаване на заявления за самоограничаване и ще повиши информираността на обществото за този инструмент за самозащита.

7. В чл. 22 се правят следните изменения и допълнения:

а) Алинея 3 т. 2 се изменя така:

„2. различни от покупната цена на стоката или услугата, които потребителят е длъжен да заплати във връзка с придобиването на съответната стока или услуга и които би дължал в същия размер и при придобиването ѝ без използване на кредит, независимо дали покупната цена се заплаща в брой, със собствени средства или чрез кредит;“

б) Алинея 4 се изменя така:

„(4) Разходите по ал. 3, т. 2 не се включват в общите разходи по кредита и при изчисляването на годишния процент на разходите само когато задължението за тяхното заплащане възниква независимо от сключването и начина на финансиране на договора за придобиване на стоката или услугата. Изключението по изречение първо не се прилага за разходи, дължими поради сключването, предоставянето, усвояването, обезпечаването, администрирането или изпълнението на договора за кредит, включително такси, комисиони, възнаграждения за допълнителни услуги, гаранции,

обезпечения или други плащания, които потребителят не би дължал при придобиване без кредит.“

Мотиви:

С предложението се отстранява неяснотата в българската езикова версия на чл. 30, параграф 2 от Директива (ЕС) 2023/2225. Съпоставката с английската, германската, френската и хърватската версия показва общия функционален критерий: извън ГПР остава само разход, който потребителят би дължал в същия размер и при покупка без кредит. Например задължителна нотариална форма, регистрацията или вписване могат да останат извън ГПР, ако се дължат независимо от финансирането. За разлика от тях кредитна такса, платена гаранция или задължителна допълнителна услуга възникват поради кредита и участват в общите разходи. Така се осигурява правилно транспониране и се предотвратява маскирането на кредитни разходи като разходи по покупката.

в) Алинеи 6 -9 се изменят така:

„(6) Разпоредбата на ал. 5 не се прилага при договори за кредит, чийто срок не надвишава 365 дни и размерът на предоставената сума не надвишава две минимални работни заплати за страната, определени към момента на отпускане на кредита. При тези договори максималния разход по кредита не може да надвишава сумата, образувана от 20 на сто от първоначално предоставената сума за първите 30 дни от срока на кредита. За всеки следващ ден до изтичането на една година (365 дни) към тази сума се добавя равна дневна надбавка. Размерът на дневната надбавка се изчислява, като разликата между абсолютната парична стойност на максималния разход за кредит със същия размер за срок от една година, изчислен съгласно ал. 5, и първоначалните 15 на сто, се раздели на 335.

(7) При рефинансиране, предоговаряне, удължаване на срока или сключване на нов договор между същите страни по договора за кредит преди пълното погасяване на първоначално усвоената главница, всички договори се разглеждат като един кредит и при назхвърляне на прага по ал. 6 се прилага прага по ал. 5.

(8) Когато кредиторът или свързани с него лица предоставят на един потребител два или повече кредита в рамките на един месец или потребителят има повече от един непогасен кредит към тях, усвоените главници се сумират и при назхвърляне на прага по ал. 6 се прилага прага по ал. 5.

(9) Разделянето, рефинансирането, предоговарянето или предоставянето на кредита от свързани лица не може да води до заобикаляне на праговете по ал. 5 и 6.“

Мотиви: Предложените алинеи имат антизаобикалящ характер. Целта им е специалният режим по ал. 6 за малки и краткосрочни кредити да не може да се използва за начисляване на по-високи разходи чрез формално разделяне на кредита на няколко договора, последователно рефинансиране, удължаване на срока или предоставяне на средства чрез свързани лица.

При икономически свързани кредити се отчита реално предоставеното на потребителя финансиране, а не формалният брой договори. Когато общият размер на усвоените главници надхвърли прага от две минимални работни заплати, отпада специалният режим по ал. 6 и се прилага общото ограничение на ГПР по ал. 5.

Така се предотвратява изкуственото раздробяване и последователното подновяване на кредита с цел заобикаляне на законовия таван, като същевременно се запазва специалният режим за действително малките и краткосрочни кредити.

8. Създава се чл. 22а:

„Чл. 22а. Когато лицето, предоставящо услугата или обезпечението, е избрано, препоръчано от или икономически свързано с кредитора, се смята, че сключването на договор за допълнителна услуга включително застраховка, поръчителство или друга форма на обезпечение е задължително условие за получаване на кредита и разходите за услугата се включват в общите разходи по кредита.

Мотиви: Предложеният чл. 22а привежда българското законодателство в съответствие с практиката на Съда на Европейския съюз (СЕС), и по-конкретно с Решението по дело C-337/23 (APS Beta Bulgaria), както и с практиката на Върховния касационен съд (ВКС). Според СЕС, разходът за гаранция или допълнителна услуга е неразделна част от общата цена на кредита (ГПР), когато без нея кредитът фактически не би бил предоставен при същите условия, независимо от факта, че в договора услугата е обозначена като „доброволна“. Решаваща е икономическата функция на плащането, а не неговото наименование.

9. Член 23 се изменя така:

„Чл. 23. (1) Кредиторът може да събира от потребителя такса или комисиона само за действително предоставена допълнителна услуга със самостоятелно икономическо съдържание, която не е действие, дължимо от

кредитора по закон, и не е присъща част от предоставянето, администрирането, обслужването или събирането на кредита.

(2) Не се дължат такси или комисионни за:

1. приемане, разглеждане и обработване на искане;
2. оценка на кредитоспособността и справките за нея;
3. решение за предоставяне или отказ на кредит;
4. изготвяне и сключване на договора;
5. отпускане, усвояване, администриране, управление и текущо обслужване на кредита;
6. предоставяне на задължителна информация и уведомления;
7. напомняне, посещение или извънсъдебно събиране на вземанията;
8. непредоставяне на поръчител или обезпечение;
9. приоритетно или експресно извършване на действията по т. 1–6.

(3) Алинея 2 се прилага независимо от наименованието на таксата, основанието за плащането ѝ и получателя ѝ.

(4) Кредиторът не може да събира повече от веднъж такса и/или комисионна за едно и също действие или услуга.

(5) Видът, размерът и действието, за което се събират такси и/или комисионни, трябва да бъдат пропорционални, ясно и точно определени в договора за кредит.“

Мотиви:

С предложението се отделят действителните допълнителни услуги от присъщите разходи на кредитната дейност. Действията по кандидатстване, оценка, сключване, управление и събиране са част от дейността на кредитора и не могат да се превръщат в отделни услуги. Забраната следва икономическата функция и действа и при плащане към свързано или посочено лице. Така чл. 23 допълва чл. 22: първият определя допустимостта на плащането, а вторият - участието му в ГПР и ценовите предели.

10. В чл. 24 се създава ал. 12:

„(12) Вписването на потребителя в регистъра по чл. 10г., ал. 1 от Закона за хазарта не е основание за автоматичен отказ от предоставяне на кредит, само ако лицето разполага с достатъчно разполагаем доход да изпълнява задълженията си.“

11. В чл. 38 се изменя така:

„Чл. 38. (1) Когато не са спазени изискванията на чл. 10, ал. 5, т. 2 – 5, т. 7 – 8 и т. 10, чл. 16, ал. 3, 4, 7 и 8, чл. 17, 18 и 19, чл. 22, чл. 24, ал. 5, чл.

25, ал. 1, т. 6 - 12 и т. 19, чл. 43, ал. 3-5 договора за потребителски кредит е недействителен.“

12. Член 39 се изменя така:

„Чл. 39. (1) Недействителността на договора по чл. 38 обхваща само задълженията на потребителя над чистата стойност на кредита. В този случай потребителят трябва да върне единствено чистата стойност на кредита, съобразно погасителния план, без лихви, разноси и други разходи по кредита.

(2) Чистата стойност е действително получената по договора парична сума от потребителя.

(3) Всички плащания извършени от потребителя се приспадат хронологично от чистата стойност по ал. 2 по реда на извършването им независимо от счетоводното им отнасяне.

(4) Ако плащанията надхвърлят чистата стойност по ал. 2, кредиторът връща разликата. Върху стойността по изречение първо се дължи законна лихва за забава, без да е необходима покана.

(5) Правилата на ал.5 се прилагат и при плащане по неравнопавна клауза, когато плащането надхвърля размера на действителните задължения.“

Мотиви:

Предложението урежда последиците от недействителността на договора за потребителски кредит в съответствие с принципа, че потребителят следва да възстанови единствено действително получената главница, съобразно погасителния план, без лихви, такси и други разходи по кредита. Уточнява се понятието „чиста стойност на кредита“, като от него изрично се изключват всички суми, удържани или платени за допълнителни разходи и услуги.

Предвижда се всички извършени от потребителя плащания да се отнасят към чистата стойност на кредита независимо от начина, по който кредиторът ги е осчетоводил, с което се предотвратява заобикалянето на последиците от недействителността чрез договорно или счетоводно разпределяне на плащанията.

Когато платеното надхвърля чистата стойност на кредита, кредиторът е длъжен да възстанови надвзетото, като върху него дължи законна лихва без необходимост от покана. Същият принцип се прилага и за суми, получени въз основа на неравнопавна клауза. Целта е кредиторът да не извлича

икономическа полза от прилагането на недействителни или неравноправни договорни условия и да се осигури пълно и ефективно възстановяване на имущественото положение на потребителя.

13. В чл. 43 се създават ал. 3-5:

„(3) Забранява се извършване на дейност по предоставяне на кредит чрез сключване на договор за франчайз между лице, което е регистрирано по чл. 3а от Закона за кредитните институции и друго лице, което няма такава регистрация.

(4) Забраната по ал. 3 се прилага и за всички други фактически или правни действия, които водят до упражняването на дейността по отпускане на кредит от лице, която няма регистрация по чл. 3а от Закона за кредитните институции.

(5) Забраната по ал. 3 се прилага независимо от правната форма и наименованието на сделките, наличието на възнаграждение и участието на трети лица.“

Мотиви:

С предложението се въвежда функционален тест за действителния кредитор. То не препятства обичайното използване на външни доставчици, но не допуска регистрираното лице да остане само формална страна, докато друго лице определя цената, поема риска и получава ползата. На практика отговорността остава при кредитора, независимо от договорното разпределение на помощните дейности.

14. Създава се чл. 43а:

„Чл. 43а. Кредиторът не може да сключва договор за кредит или да предоставя средства по кредит на непълнолетно лице или на лице, поставено под ограничено запрещение, без предварително изрично писмено съгласие на неговия родител или попечител.“

Мотиви:

Предложението въвежда специална защита на непълнолетните лица и лицата, поставени под ограничено запрещение, като забранява предоставянето на кредит без предварително изрично писмено съгласие на родителя или попечителя. Целта е да се предотврати поемането на кредитни задължения от лица с ограничена дееспособност без участието на лицето, което по закон следва да защитава техните интереси. Писмената форма

осигурява доказуемост на съгласието и възлага на кредитора задължение да провери наличието му преди сключването на договора и предоставянето на средствата. Разпоредбата допълва режима на отговорното кредитиране и ограничава риска от предоставяне на кредити на особено уязвими потребители.

15. В чл. 44 ал. 4 се изменя така:

„(4) Служителите и лицата, на които е възложено извършването на дейностите по предлагане или предоставяне на потребителски кредит; приемане, разглеждане или обработване на заявления за кредит; оценка на кредитоспособността; сключване, администриране или обслужване на договори за кредит; събиране на вземания или осъществяване на контакт с потребители във връзка с техни задължения по кредитиране, съответно на кредитно посредничество, трябва да имат най-малко средно образование и да не са осъждани за умишлено престъпление от общ характер. Служителите извън тези, посочени в изречение първо не трябва да са осъждани за умишлено престъпление от общ характер.“

Мотиви:

Предвиждат се изисквания за надежност по отношение на служителите.

16. Член 46 се изменя така:

„Чл. 46. (1) Кредиторът не може да задължава потребителя да обезпечава задължение по договор за кредит чрез запис на заповед или менителница.

(2) Забранява се издаването на запис на заповед или менителница от потребител или от трето лице за обезпечаване, гарантиране или събиране на вземане по договор за потребителски кредит с размер до 5000 евро.

(3) При договор за кредит с размер над 5000 евро записът на заповед или менителницата може да бъдат издадени, само когато:

1. размерът не надвишава непогасената главница и допустимите по закон лихви и разходи;

2. номера, датата и страните по договора и обстоятелството, че размерът обезпечава вземане по него са посочени.

(4) Записът на заповед или менителницата, издадени в нарушение на ал. 1-3 са нищожни.

(5) Нищожността по ал. 4 и всички възражения и права, произтичащи от договора и императивната потребителска защита, включително недействителност, неравноправност, плащане, прихващане, недължимост и

ограниченията на лихвите, таксите и разходите, са противопоставими на всеки държател, приобретател или джиратар.

(6) След всяко плащане кредиторът привежда незабавно записа на заповед или менителницата в съответствие с остатъка по задължението.

(7) При погасяване на задължението на потребителя кредиторът е длъжен незабавно да върне издадения запис на заповед или менителница.

(8) Кредиторът отговаря за всички вреди, причинени на потребителя при неизпълнение на задълженията по ал. 1-7.“

Мотиви:

Създават се два ясно разграничени режима. До 5000 евро ефектът е винаги нищожен, защото процесуалните и абстрактните му характеристики са несъразмерни спрямо малкия потребителски кредит. Над този праг ефектът е допустим само при кумулативни условия, които го свързват с основния договор и ограничават сумата до действително допустимото вземане. Липсата на условие води до изрична нищожност, а не само до административна забрана. Най-важната гаранция е, че джирото или друго прехвърляне не заличава потребителските възражения. Така специалната норма запазва ефективната съдебна проверка на каузалното правоотношение и не позволява менителничната форма да заобиколи императивната защита.

17. В глава четиринадесета наименованието на раздел VI се изменя така: „Просрочени задължения, мерки за предоставяне на отсрочка и предсрочна изискуемост“.

18. Член 48, ал. 6 думите „не е значително“ се заменят с „е не повече от 25% от общата сума на дълга“.

19. Създават се чл. 48а и 48б:

„Чл. 48а. (1) Кредиторът може да обяви кредита за предсрочно изискуем само при съществено неизпълнение. Съществено неизпълнение е, когато са налице повече от две непогасени месечни вноски.

(2) Преди обявяването на кредита за предсрочно изискуем кредиторът уведомява потребителя за просрочената главница, възнаградителната лихва, обезщетението за забава и останалите дължими суми и предоставя срок за изпълнение на задължението не по-кратък от 30 дни. Уведомлението

съдържа ясно предупреждение за последиците от настъпването на предсрочна изискуемост..

(3) Поръчителят, солидарният длъжник и трето лице, учредило друго обезпечение, се уведомяват отделно по реда на ал. 2.

(4) Предсрочната изискуемост поражда действие спрямо потребителя, поръчителя, солидарния длъжник и третото лице, учредило друго обезпечение след изтичане на срока по ал. 2.

Чл. 486. (1) При забава потребителят дължи само обезщетение в размер на законната лихва върху просрочената главница. Не се дължат други такси, неустойки, обезщетения или разходи, свързани със забавата или извънсъдебното събиране.

(2) Общият размер на всички лихвени и нелихвени разходи по кредита, включително възнаградителната лихва, такси, комисионни и обезщетение за забава не може да надвишава осемкратния размер на законната лихва от усвоената главница за договорите за кредит по чл. 22, ал. 6, независимо от броя на евентуалните рефинансирания.

(3) При определяне на прага по ал. 2 се вземат предвид всички начислени или платени лихви и разходи по кредита, независимо от тяхното основание или наименование.

(4) След достигане на прага по ал. 2 не се начисляват и не се дължат други лихви или разходи по кредита, включително законна лихва за забава.“

Мотиви:

Предсрочната изискуемост превръща бъдещия остатък в незабавно дължим и обичайно предхожда съдебното събиране. Затова тя се допуска само при съществено неизпълнение, точна разбивка и реален срок за реакция. Кредиторът трябва да разгледа подходящо реструктуриране и да даде конкретно предложение или мотивиран отказ. Отделното уведомяване на поръчителите и ипотечарните длъжници с необходимо, защото те понасят самостоятелни имуществени последици.

С предложението се запазва съдържанието на защитата при забава: лихва се начислява само върху просрочената главница и не може да се дублира чрез такси за писма, посещения или „управление на просрочие“. Частичното плащане трябва да бъде приемано, защото намалява задължението и вредата. Ограничението следва вземането и при цесия или рефинансиране, така че промяната на формата или кредитора да не създава нова цена на забавата.

20. Член 49 се изменя така:

„**Чл. 49.** (1) Кредиторът може да прехвърли вземането си по договор за потребителски кредит на трето лице само ако такава възможност е

изрично предвидена в договора. Съгласие за прехвърляне не може да бъде включено в общите условия.

(2) Когато кредиторът прехвърли вземанията си по договора за потребителски кредит на трето лице, потребителят има право да направи спрямо това трето лице всички възражения, които има към първоначалния кредитор, включително възраженията за прихващане.

(3) Всяка клауза в договора за потребителски кредит, която изключва или ограничава правото на потребителя по ал. 2, е нищожна.

(4) Кредиторът уведомява писмено потребителя за прехвърляне на вземането по ал. 1.

(5) Уведомлението по ал. 4 съдържа:

1. наименование, единния идентификационен код или друг идентификатор и данните за контакт на предишния кредитор;
2. наименованието, единния идентификационен код или друг идентификатор, адреса и данните за контакт на новия кредитор;
3. когато вземането се обслужва от друго лице – наименованието, идентификатора, адреса и данните за контакт на лицето, което обслужва вземането;
4. датата на прехвърлянето;
5. данни, позволяващи еднозначно идентифициране на договора за потребителски кредит, от който произтича вземането;
6. основанието, на което новият кредитор претендира вземането;
7. общия размер на претендираното задължение към датата на уведомяването;
8. подробна разбивка на задължението;
9. данните и начина за извършване на плащане;
10. информация за правото на потребителя да оспори основанието, размера или изискуемостта на вземането;
11. реда и данните за подаване на жалба или възражение;
12. компетентния надзорен орган и приложимите способи за извънсъдебно решаване на спорове.

(6) При прехвърляне на вземания по договори за кредит се прилагат изискванията на чл. 17, 18, 20 и 41 от Закона за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити.

(7) При прехвърляне на вземането не се начисляват и събират от потребителя такси, комисионни, възнаграждения или други разходи.

(8) Първоначалният кредитор или купувачът на кредити, при когото се намират документите, които удостоверяват вземането или съдържат информация, свързана с него, е длъжен при писмено искане от потребителя да му предаде копия от документите.

(9) При събиране на вземания се забраняват следните действия:

1. осъществяване на контакт с потребителя чрез телефонни повиквания или посещения на място в периода от 20:00 ч. до 08:00 ч. в работни дни, както и по всяко време в почивни дни и официални празници;

2. осъществяване на телефонни повиквания до потребителя с честота, по-голяма от два пъти седмично;

3. посещение на работното място на потребителя, както и посещение на домашния му адрес без предварително изрично писмено съгласие, дадено от потребителя след изпадането му в забава;

4. разгласяване на информация за дълга или осъществяване на контакт във връзка с дълга с трети лица – работодатели, колеги, съседи, роднини и близки на потребителя;

5. използване на заплахи, обиден или унизителен тон, както и упражняване на психическо или физическо насилие;

6. създаване на невярно впечатление у потребителя, че лицето, събиращо вземането, е държавен орган (полиция, съд, частен съдебен изпълнител, както и внушаване на правни последици, които не са предвидени в закона, включително наказателно преследване или лишаване от свобода за неплатен граждански дълг.

(10) Потребителят има право по всяко време да заяви на кредитора или на купувача на кредити, че желае комуникацията във връзка със задължението да се осъществява писмено по пощата или на посочен от него електронен адрес.

(11) След получаване на искането по ал. 10 кредиторът и купувачът на кредити, събиращи вземането, са длъжни незабавно да преустановят всякакви телефонни обаждания, изпращане на кратки текстови съобщения (SMS) и посещения на място. Всякакъв последващ контакт извън посочения в ал. 10 представлява нелоялна търговска практика.

(12) Алинеи 1–12 се прилагат при всяко последващо прехвърляне на вземането, независимо от броя на извършените прехвърляния, правното основание за придобиването или качеството на последващия приобретател.“

Мотиви:

С предложението се уреждат последиците от всяко прехвърляне, а не само от първата цесия. Основният принцип е, че промяната на кредитора не променя потребителския характер на вземането и не може да намалява защитата на длъжника. Когато законът изисква съгласие на потребителя за прехвърлянето, то трябва да бъде конкретно и информирано. Предварително съгласие, скрито в общите условия или дадено за неопределен брой бъдещи цесии, не осигурява реален избор и затова не следва да поражда действие. При всяка последваща цесия новият кредитор трябва отново да уведоми потребителя и да предостави пълна, кумулативна история на дълга. Разбивката не започва от последната цесия, а от възникването на кредита. В нея се отразяват всички плащания към първоначалния кредитор и към всеки

следващ приобретател или обслужващо лице, както и всички прихвращения, опрощавания, сторнирания и други корекции. Това предотвратява практиката при многократно прехвърляне потребителят да получава само крайна сума, без да може да установи как е формирана и дали предходните му плащания са отчетени. Същевременно не се дублира специалната уредба на Закона за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити. Когато той е пряко приложим, правилата му се прилагат непосредствено. За останалите потребителски вземания защитните му правила относно поведението, информацията, комуникацията, жалбите и обслужването се прилагат съответно, без чрез това да се разширява неговият лицензионен или регистрационен режим. Така при всяко прехвърляне потребителят ще може ясно да установи кой е настоящият кредитор, кой обслужва вземането, как е формиран дългът от самото начало, как са отчетени всички извършени плащания и какви възражения може да противопостави, като по-високата защита по Закона за потребителския кредит винаги се запазва.

21. В чл. 50 се създават нови ал. 10-12:

„(10) Служител на доставчик на стоки или услуги, който посредничи за финансиране на предлаганите от него стоки или услуги, не подлежи на регистрация по ал. 2.

(11) Кредиторът осигурява професионалното обучение на служителя по ал. 10.

(12) Кредиторът предоставя списък на служителите по ал. 10 на Комисия за защита на потребителите, която го публикува на интернет страницата си.“

Досегашната ал. 10 става ал. 13.

Мотиви:

Облекчението се отнася само до търговци, за които посредничеството е спомагателна дейност. Липсата на самостоятелна регистрация се компенсира с обучение, контрол, публичност и пълна отговорност на кредитора. Така се избягва несъразмерна административна тежест, без потребителят да остава без определен отговорен субект.

22. Създава се нов чл. 87:

„Чл. 87 (1) За нарушение на чл. 21г, чл. 21д, чл. 43, ал. 3-5, чл. 43а, чл. 49, ал. 11 се налага имуществена санкция в размер от 10 000 до 50 000 евро.

(2) При повторно нарушение по ал. 1 имуществената санкция е в размер от 50 000 до 200 000 евро.“

Досегашните членове се преномерират.

23. В чл. 90, ал. 2 думите „в размер до 500 000 евро“ се заменят с „4 на сто от годишния оборот в засегнатите държави членки, а при липса на информация за оборота - 2 000 000 евро.

24. В раздел „Административнонаказателни разпоредби“ се създава чл. 90а:

„Чл.90а (1) Когато лице, вписано в регистъра по чл. 3а от Закона за кредитните институции, използва договорна клауза след влизането в сила на постановен спрямо него съдебен акт, с който е разпоредено преустановяване или е забранено използването на клаузата, съответно съдебен акт, с който клаузата е призната за неравноправна или индивидуален административен акт на Комисията за защита на потребителите, с който е разпоредено преустановяване на използването или прилагането на клаузата, се налага имуществена санкция до 2 на сто от годишния му оборот за предходната финансова година, но не по-малко от 2500 евро.

(2) Когато лице, вписано в регистъра по чл. 3а от Закона за кредитните институции, извърши ново нарушение по ал. 1, след влизането в сила на наказателното постановление, с което му е наложена санкция по ал. 1, и преди изтичането на три години от тази дата, се налага имуществена санкция до 4 на сто от годишния му оборот за предходната финансова година, но не по-малко от 5000 евро.

(3) Когато лице, вписано в регистъра по чл. 3а от Закона за кредитните институции, извърши ново нарушение по ал. 1 след влизането в сила на наказателното постановление, с което му е наложена санкция по ал. 2, и преди изтичането на три години от тази дата, председателят на Комисията за защита на потребителите изпраща мотивирано предложение до управителя на Българска народна банка за заличаване на институцията от регистъра по чл. 3а от Закона за кредитните институции.

(4) За целите на ал. 1 неравноправна клауза се смята за същата, когато различията в нейното наименование, номерация, формулировка или място в договора не променят правното или икономическото ѝ действие спрямо потребителя.

(5) Когато годишният оборот не може да бъде установен, имуществената санкция е:

1. за нарушение по ал. 1 от 2500 до 500 000 евро;
2. за нарушение по ал. 2 от 5000 до 2 000 000 евро.

(6) Когато процентният максимален размер по ал. 1 или 2 е по-нисък от съответния минимален размер, санкцията се налага в минималния размер.

(7) За целите на този член годишният оборот е размерът на нетните приходи от продажби на стоки и услуги на територията на Република България през финансовата година, предхождаща годината на извършване на нарушението. При нарушение, осъществявано през повече от една финансова година, се взема предвид финансовата година, предхождаща годината на последното действие, включено в нарушението.

(8) При определяне на размера на имуществената санкция се отчитат:

1. естеството, тежестта, обхватът и продължителността на нарушението;
2. броят на засегнатите потребители и обстоятелствата, обуславящи тяхната уязвимост;
3. причинените вреди и рискът от причиняване на вреди;
4. получената икономическа облага или избегнатите разходи, когато могат да бъдат установени;
5. действията за преустановяване на нарушението и отстраняване на последиците му;
6. съдействието за установяване на нарушението;
7. предходните влезли в сила наказателни постановления за нарушения по този член;
8. санкциите и мерките, наложени от друг компетентен орган за същите факти.

(9) Непрекъснатото използване на една и съща клауза спрямо множество потребители в рамките на една и съща договорна практика представлява едно нарушение. Броят на договорите и засегнатите потребители се отчита при определяне на санкцията.

(10) Актовете за установяване на нарушенията по този член се съставят от длъжностни лица, определени от председателя на Комисията за защита на потребителите, а наказателните постановления се издават от председателя на комисията или от оправомощени от него длъжностни лица.“

25. В § 1 от допълнителните разпоредби се създават т. 29 и 30:

„29. Системно нарушение’ е извършването на три или повече нарушения от един и същ вид в рамките на две години от влизането в сила на наказателно постановление или съдебно решение.

30. „Свързани лица“ са лицата по смисъла на § 1, т. 3 от допълнителните разпоредби на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.“

26. В Закона за защита на потребителите (обн., ДВ, бр. 99 от 9.12.2005 г., в сила от 10.06.2006 г., изм., бр. 30 от 11.04.2006 г., в сила от 12.07.2006 г., изм. и доп., бр. 51 от 23.06.2006 г., в сила от 24.12.2006 г., бр. 53 от 30.06.2006 г., в сила от 30.06.2006 г., изм., бр. 59 от 21.07.2006 г., в сила от 1.01.2007 г., изм. и доп., бр. 105 от 22.12.2006 г., в сила от 1.01.2007 г., доп., бр. 108 от 29.12.2006 г., в сила от 1.01.2007 г., изм., бр. 31 от 13.04.2007 г., в сила от 13.04.2007 г., бр. 41 от 22.05.2007 г., изм. и доп., бр. 59 от 20.07.2007 г., в сила от 1.03.2008 г., бр. 64 от 7.08.2007 г., в сила от 8.09.2007 г., изм., бр. 36 от 4.04.2008 г., изм. и доп., бр. 102 от 28.11.2008 г., изм., бр. 23 от 27.03.2009 г., в сила от 1.11.2009 г., изм. и доп., бр. 42 от 5.06.2009 г., изм., бр. 82 от 16.10.2009 г., в сила от 16.10.2009 г., доп., бр. 15 от 23.02.2010 г., в сила от 23.02.2010 г., изм., бр. 18 от 5.03.2010 г., в сила от 5.03.2010 г., бр. 97 от 10.12.2010 г., в сила от 10.12.2010 г., изм. и доп., бр. 18 от 1.03.2011 г., изм., бр. 38 от 18.05.2012 г., в сила от 1.07.2012 г., доп., бр. 56 от 24.07.2012 г., изм., бр. 15 от 15.02.2013 г., в сила от 1.01.2014 г., доп., бр. 27 от 15.03.2013 г., изм., бр. 30 от 26.03.2013 г., в сила от 26.03.2013 г., изм. и доп., бр. 61 от 25.07.2014 г., в сила от 25.07.2014 г., изм., бр. 14 от 20.02.2015 г., изм. и доп., бр. 57 от 28.07.2015 г., изм., бр. 60 от 7.08.2015 г., бр. 102 от 29.12.2015 г., изм. и доп., бр. 59 от 29.07.2016 г., изм., бр. 74 от 20.09.2016 г., в сила от 1.01.2018 г., доп., бр. 8 от 24.01.2017 г., изм., бр. 58 от 18.07.2017 г., в сила от 18.07.2017 г., доп., бр. 103 от 28.12.2017 г., в сила от 1.01.2018 г., изм., бр. 7 от 19.01.2018 г., бр. 20 от 6.03.2018 г., в сила от 6.03.2018 г., изм. и доп., бр. 37 от 4.05.2018 г., в сила от 1.07.2018 г., изм., бр. 17 от 26.02.2019 г., доп., бр. 45 от 7.06.2019 г., в сила от 7.06.2019 г., изм. и доп., бр. 100 от 20.12.2019 г., бр. 13 от 14.02.2020 г., в сила от 14.02.2020 г., изм., бр. 52 от 9.06.2020 г., в сила от 9.06.2020 г., доп., бр. 20 от 9.03.2021 г., изм. и доп., бр. 23 от 19.03.2021 г., в сила от 1.01.2022 г., бр. 20 от 11.03.2022 г., в сила от 28.05.2022 г., изм., бр. 84 от 6.10.2023 г., в сила от 6.10.2023 г., бр. 102 от 8.12.2023 г., бр. 70 от 20.08.2024 г., в сила от 1.01.2026 г., изм. и доп., бр. 13 от 3.02.2026 г., в сила от 3.02.2026 г., изм., бр. 16 от 10.02.2026 г., доп., бр. 24 от 6.03.2026 г., в сила от 6.03.2026 г., изм., бр. 51 от 5.06.2026 г., в сила от 5.06.2026 г., бр. 55 от 16.06.2026 г., доп., бр. 58 от 26.06.2026 г., в сила от 9.08.2026 г. до 9.08.2027 г., изм. и доп., бр. 87 от 24.09.2026 г., в сила от 24.09.2026 г.) в глава шеста се създават чл. 148б-148г.

„Чл. 148б. (1) Комисията за защита на потребителите създава и поддържа публичен електронен регистър на договорните клаузи, признати

за неравноправни с влезли в сила съдебни решения. Достъпът до регистъра е безплатен.

(2) За всяка клауза в регистъра се вписват:

1. точният текст на клаузата;
2. наименованието и единният идентификационен код или друг публичен идентификатор на търговеца, използвал клаузата;
3. видът на договора;
4. договорният образец или общите условия, в които се съдържа клаузата, когато са установени със съдебното решение;
5. съдът, номерът на делото, номерът и датата на решението и датата на влизането му в сила;
6. правното основание за признаване на клаузата за неравноправна;
7. датата на вписването.

(3) Към всяко вписване се публикува съдебното решение при спазване на изискванията за защита на личните данни и на защитената от закона информация.

Чл. 148в. (1) Съдът изпраща по електронен път на Комисията за защита на потребителите препис от решението по чл. 148б, ал. 1 в 14-дневен срок от влизането му в сила.

(2) Комисията извършва вписването в 14-дневен срок от получаването на преписа.

(3) При отмяна или изменение на решението съдът изпраща на комисията препис от съответния съдебен акт в 7-дневен срок от влизането му в сила. Комисията отразява промяната в регистъра в 7-дневен срок от получаването на преписа.

(4) При отмяна на решението вписването се запазва с изрично отбелязване на отмяната. При изменение на решението се запазва достъп до предходното съдържание на вписването.

(5) Комисията поправя служебно или по искане на заинтересовано лице грешките при вписването. Поправката и датата на извършването ѝ се отбелязват в регистъра.

(6) Редът за водене на регистъра, извършване на вписванията и обмен на информация със съдилищата се определя с наредба на Министерския съвет.

Чл. 148г. (1) Регистърът по чл. 148б представлява неизчерпателен индикативен списък и има информационен характер.

(2) Вписването не създава презумпция за неравноправност на клаузи в други договори и не разширява субективните и обективните предели на силата на пресъдено нещо на съдебното решение, въз основа на което е извършено.

(3) При преценката за неравноправност на клауза в друг договор вписаните клаузи могат да бъдат взети предвид. Преценката се извършва

самостоятелно по реда на тази глава с оглед на обстоятелствата по конкретния договор.

(4) Липсата на вписване не изключва неправомерността на договорна клауза и не освобождава съда от задължението за служебна проверка.

(5) Насоките и препоръките по чл. 148, ал. 1, т. 1 се публикуват отделно от регистъра.“

Мотиви:

Създава се специализиран регистър само на неправомерните клаузи. Полският опит показва ползата от публикуване на точната клауза, адресата и акта. Затова идентичната клауза обвързва същия търговец, а материалната еквивалентност се установява в ново състезателно производство при оспорване от търговеца. Регистърът има силен превантивен ефект, без автоматично да разпростира силата на пресъдено нещо върху неучаствали търговци.

27. В Закона за кредитните институции Обн., ДВ, бр. 59 от 21.07.2006 г., в сила от 1.01.2007 г., доп., бр. 105 от 22.12.2006 г., в сила от 1.01.2007 г., изм. и доп., бр. 52 от 29.06.2007 г., в сила от 1.11.2007 г., изм., бр. 59 от 20.07.2007 г., в сила от 1.03.2008 г., бр. 109 от 20.12.2007 г., в сила от 1.01.2008 г., бр. 69 от 5.08.2008 г., изм. и доп., бр. 23 от 27.03.2009 г., в сила от 1.11.2009 г., бр. 24 от 31.03.2009 г., в сила от 31.03.2009 г., бр. 44 от 12.06.2009 г., в сила от 12.06.2009 г., изм., бр. 93 от 24.11.2009 г., в сила от 25.12.2009 г., бр. 95 от 1.12.2009 г., в сила от 1.12.2009 г., изм. и доп., бр. 94 от 30.11.2010 г., в сила от 31.12.2010 г., бр. 101 от 28.12.2010 г., в сила от 30.04.2011 г., доп., бр. 77 от 4.10.2011 г., изм. и доп., бр. 105 от 29.12.2011 г., изм., бр. 38 от 18.05.2012 г., в сила от 19.11.2012 г., бр. 44 от 12.06.2012 г., в сила от 1.07.2012 г., бр. 52 от 14.06.2013 г., в сила от 14.06.2013 г., изм. и доп., бр. 70 от 9.08.2013 г., доп., бр. 109 от 20.12.2013 г., в сила от 1.01.2014 г., бр. 22 от 11.03.2014 г., в сила от 11.03.2014 г., изм. и доп., бр. 27 от 25.03.2014 г., доп., бр. 35 от 22.04.2014 г., в сила от 23.07.2014 г., изм., бр. 53 от 27.06.2014 г., бр. 14 от 20.02.2015 г., доп., бр. 22 от 24.03.2015 г., в сила от 24.03.2015 г., изм. и доп., бр. 50 от 3.07.2015 г., бр. 62 от 14.08.2015 г., в сила от 14.08.2015 г., доп., бр. 94 от 4.12.2015 г., в сила от 1.01.2016 г., изм. и доп., бр. 33 от 26.04.2016 г., в сила от 26.04.2016 г., бр. 59 от 29.07.2016 г., доп., бр. 62 от 9.08.2016 г., в сила от 9.08.2016 г., изм., бр. 81 от 14.10.2016 г., в сила от 14.10.2016 г., изм. и доп., бр. 95 от 29.11.2016 г., бр. 98 от 9.12.2016 г., в сила от 1.01.2017 г., изм., бр. 63 от 4.08.2017 г., в сила от 4.08.2017 г., изм. и доп., бр. 97 от 5.12.2017 г., в сила от 5.12.2017 г., доп., бр. 103 от 28.12.2017 г., в сила от 1.01.2018 г., изм. и доп., бр. 7 от 19.01.2018 г., бр. 15 от 16.02.2018 г., в сила от 16.02.2018 г., доп., бр. 16 от 20.02.2018 г.,

г., изм. и доп., бр. 20 от 6.03.2018 г., в сила от 6.03.2018 г., доп., бр. 22 от 13.03.2018 г., бр. 51 от 19.06.2018 г., в сила от 1.07.2018 г., доп., бр. 77 от 18.09.2018 г., в сила от 1.01.2019 г., изм., бр. 98 от 27.11.2018 г., в сила от 7.01.2019 г., изм. и доп., бр. 106 от 21.12.2018 г., изм., бр. 37 от 7.05.2019 г., в сила от 7.05.2019 г., изм. и доп., бр. 42 от 28.05.2019 г., в сила от 28.05.2019 г., бр. 83 от 22.10.2019 г., в сила от 22.10.2019 г., бр. 94 от 29.11.2019 г., доп., бр. 96 от 6.12.2019 г., в сила от 1.01.2020 г., бр. 11 от 7.02.2020 г., изм., бр. 13 от 14.02.2020 г., в сила от 14.02.2020 г., изм. и доп., бр. 14 от 18.02.2020 г., бр. 18 от 28.02.2020 г., в сила от 28.02.2020 г., изм., бр. 64 от 18.07.2020 г., в сила от 21.08.2020 г., изм. и доп., бр. 12 от 12.02.2021 г., в сила от 12.02.2021 г., бр. 21 от 12.03.2021 г., бр. 25 от 29.03.2022 г., в сила от 29.03.2022 г., бр. 51 от 1.07.2022 г., бр. 65 от 28.07.2023 г., бр. 66 от 1.08.2023 г., в сила от 5.08.2023 г., бр. 84 от 6.10.2023 г., бр. 85 от 10.10.2023 г., в сила от 10.10.2023 г., изм., бр. 13 от 13.02.2024 г., в сила от 1.01.2026 г., изм. и доп., бр. 70 от 20.08.2024 г., в сила от 1.01.2026 г., бр. 79 от 17.09.2024 г., изм., бр. 49 от 17.06.2025 г., изм. и доп., бр. 50 от 20.06.2025 г., в сила от 20.06.2025 г., бр. 54 от 4.07.2025 г., бр. 63 от 1.08.2025 г., бр. 67 от 15.08.2025 г., изм., бр. 99 от 21.11.2025 г., изм. и доп., бр. 16 от 10.02.2026 г., бр. 25 от 10.03.2026 г., бр. 51 от 5.06.2026 г., в сила от 5.06.2026 г., бр. 67 от 24.07.2026 г., бр. 71 от 7.08.2026 г., в сила от 7.08.2026 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 3а, ал. 2, т.3 се изменя така:

„3. да има собствен капитал в размер на 2 000 000 евро и със структура, определена с наредбата по ал. 1, като акциите може да бъдат само поименни;“

2. Създава се чл. 3б:

„Чл. 3б. (1) По мотивирано предложение на председателя на Комисията за защита на потребителите по чл 90а от Закона за потребителския кредит Българската народна банка образува производство за заличаване на финансова институция от регистъра по чл. 3а.

(2) Към предложението се прилагат заверени копия от:

1. акта, с който е установена неправомерността на клаузата или е разпоредено преустановяване или забрана на нейното използване;

2. наказателните постановления за трите последователни нарушения и съдебните актове, постановени при тяхното обжалване;

3. документите, удостоверяващи датите на влизане в сила на наказателните постановления;

4. преписката за последното нарушение и относимите материали от преписките за предходните нарушения.

(3) Предложението съдържа мотиви относно необходимостта от заличаване, включително данни за продължаването на нарушенията след наложените санкции, обхвата на засегнатите договори, вредите за

потребителите и предприетите от институцията действия за преустановяване на нарушенията и отстраняване на последиците им.

(4) Българската народна банка уведомява финансовата институция за образуваното производство и за основанията за предложеното заличаване, предоставя ѝ достъп до преписката при спазване на законовите ограничения за защитена информация и определя срок не по-кратък от 14 дни за представяне на възражения и доказателства.

(5) В производството Българската народна банка проверява:

1. идентичността на санкционираното лице и вписаната финансова институция;

2. влизането в сила на наказателните постановления;

3. последователността на нарушенията и спазването на сроковете по чл. 90а, ал. 2 и 3 от Закона за потребителския кредит;

4. наличието на основанията по ал. 6.

(6) Българската народна банка заличава финансовата институция от регистъра, когато установи, че:

1. са изпълнени предпоставките за трите последователни нарушения по чл. 90а, ал. 1–3 от Закона за потребителския кредит;

2. продължаването на нарушенията след наложените санкции, с оглед на тяхната тежест, обхват и продължителност, разкрива съществен риск от нови нарушения, засягащи потребителите; и

3. този риск не може да бъде предотвратен с по-лека мярка.

(7) При преценката по ал. 6 Българската народна банка отчита организацията на дейността и вътрешния контрол на институцията, предприетите мерки за преустановяване на нарушенията, възстановяването на недължимо събраните суми, когато е приложимо, и последиците от заличаването за потребителите по действащи договори.

(8) Производството приключва с мотивирано решение за заличаване или с мотивиран отказ. В решението за заличаване изрично се посочват основанията, поради които по-лека мярка не би осигурила необходимата защита на потребителите.

(9) От влизането в сила на решението за заличаване финансовата институция няма право да сключва нови договори за потребителски кредит или да увеличава размера на кредита по действащи договори. Заличаването не води до предсрочна изискуемост на вземанията по сключените договори и не ограничава правата и възраженията на потребителите.

(10) Решението за заличаване подлежи на обжалване пред Върховния административен съд по реда на Административнопроцесуалния кодекс в 14-дневен срок от съобщаването му. Обжалването спира изпълнението. Предварително изпълнение може да бъде допуснато от съда по мотивирано искане на Българската народна банка при условията на Административнопроцесуалния кодекс.“

Мотиви:

Предвижда се размерът на капитала на финансовите институции по чл. 3а да бъде уреден на законово ниво, а не в подзаконов нормативен акт.

Предложението цели ограничаване на недобросъвестното кредитиране чрез преустановяване на използването на договорни клаузи въпреки влезли в сила съдебни или административни актове. Защитата на потребителите не следва да приключва с установяването на неравноправността на клаузата, а да осигурява действителното ѝ отстраняване от договорната практика и прекратяване на събирането на вземания въз основа на нея.

Създава се последователна връзка между съдебната защита, санкционните правомощия на КЗП и надзорната намеса на БНБ. Съдебният или административният акт определя задължението за преустановяване на практиката; КЗП санкционира неговото неизпълнение; при трето последователно нарушение БНБ преценява основанията за заличаване на институцията от регистъра.

Обвързването на санкциите с оборота и увеличаването им при последващо нарушение целят икономическата облага от нарушението да не оправдава продължаването му. Приравняването на клаузите с непроменено правно или икономическо действие препятства заобикалянето на забраната чрез формални редакционни промени.

Заличаването се предвижда като крайна, съразмерна мярка, когато последователните санкции не са постигнали преустановяване на нарушенията и по-лека мярка не може да предотврати риска за потребителите. Правото на защита, мотивираната преценка на БНБ и съдебният контрол гарантират, че ограничаването на недобросъвестните практики се постига без автоматично или неоправдано прекратяване на кредитната дейност.

28. В преходните и заключителни разпоредби се създават нови §

....

§ В 9-месечен срок от влизането в сила на този закон доставчиците на стоки или услуги, които в спомагателно качество предоставят потребителски кредит или извършват кредитно посредничество привеждат дейността си в съответствие с изискванията на този закон и актовете по прилагането му.“

§... В тримесечен срок от влизането в сила на този закон наредбата по чл. 3а, ал. 1 от Закона за кредитните институции се привежда в съответствие с този закон.

§... В 9-месечен срок от влизането в сила на този закон регистрираните лица по чл. 3а, ал. 1 от Закона за кредитните институции привеждат дейността си в съответствие с изискванията на този закон.

§... В 6-месечен срок от влизането в сила на този закон Комисията за защита на потребителите приема наредбата по чл. 21б, ал. 1.

Вносители:

Константин Прагеров
Георги Берев
Здравко Марков